

Posudek oponentky diplomové práce Bc. Ludmily Lacinové *Vědomosti a postoje žáků středních škol týkající se globální změny klimatu (FHS UK, 2022).*

Bc. Ludmila Lacinová si ve své diplomové práci klade za cíl popsat vědomosti a postoje žáků vybraných středních škol v okrese Nymburk, jež se týkají změny klimatu. Porovnává přitom, jak tyto vědomosti a postoje souvisí s typem a zaměřením střední školy. Téma považují za oborově relevantní, i když na diplomovou práci relativně málo ambiciózní. Pro empirický výzkum byla vhodně zvolena kvantitativní výzkumná strategie. Byť deskriptivní analýza proběhla jen velmi základním způsobem, práce i díky pečlivému popisu výzkumných kroků a velmi pečlivé prezentaci výsledků naplnila minimální požadavky na diplomovou práci.

V teoretické části práce studentka představuje okruhy pojmů, jež v diplomové práci používá, zejména koncept vědomosti a postoje, a dále rozsáhle popisuje fakta o globální změně klimatu, takže je vidět, že se v této oblasti dobře orientuje. V teoretické části však nenajdeme teorie, jež by umožnily konceptualizovat souvislost mezi typem střední školy a ekologickými znalostmi, postoji či chováním studentů. Přitom právě to je hlavním tématem práce. Důsledkem je potom situace, kdy studentka nemá k dispozici teorie, v nichž by ukotvila svoje hypotézy, v nichž vesměs předpokládá, že určitý typ střední školy, či její zaměření, ovlivňuje úroveň znalostí a postojů žáků. Jak sama studentka v metodologické části správně píše, hypotézy by měly vycházet z teorie. Teoretická část práce je tak pro samotné téma výzkumu vlastně jen málo relevantní, což je problém.

Metody výzkumu jsou popsány dobře a s využitím relevantní metodologické literatury. Výzkum nemá ambici přinést zobecnitelné poznatky, pracuje s účelově vybraným vzorkem škol, kde byli osloveni všichni studenti (celkem pouze 66). Dotazník se skládal z proměnných zjišťujících vědomosti a postoje, ale též chování (graf. 42-45) – přitom behaviorální proměnné studentka opomněla představit, píše pouze o vědomostech a postojích. Studentka připravila nástroj sběru dat, provedla sběr dat na 4 školách v regionu a data přehledně zpracovala s využitím Excelu.

Hlavní nedostatky spatřuji v analýze a interpretaci dat.

(1) Studentka rozsáhle představuje jednotlivé druhy vědomostí, přitom pro posouzení hypotéz by nám stačilo vědět, zda žáci odpovídali správně či chybně, nikoli přesně jak. Mít detailní přehled o typech vědomostí by snad bylo potřeba, kdyby studentka měla za cíl posoudit nebo vytvořit vzdělávací osnovy k tématu klimatu. To však cílem práce nebylo a z hlediska ověření hypotéz i zodpovězení VO je taková míra detailu zbytečná.

(2) Jedním z hlavních přínosů kvantitativního výzkumu je redukce informací. Pokud je to jen trochu možné, studentka se měla pokusit výsledky sumarizovat; např. vypočítat kolik v průměru odpovídalo správně studentů na jednotlivých typech škol, nikoli čtenáře zahlcovat

desítkami grafů a tabulek o jednotlivých vědomostech, či postojích. Řada tabulek i grafů mohla být jen v příloze.

(3) Pro posouzení závislosti mezi 2 proměnnými se obvykle využívá třídění druhého stupně; tedy korelace dvou proměnných a kontingenční tabulka (s testem chí-kvadrát). V diplomové práci bych očekávala tento druh analýzy korelace mezi proměnnými.

(4) Téměř všechny grafy a tabulky jsou následovány popisem, který v podstatě jen slovně opakuje to, co je vidět v tabulce, a chybí tam interpretace. Také závěry práce opakují hlavní zjištění z předchozí části (čísla, procenta) a nedochází zde k větší míře analytického zobecnění, k hlubšímu propojení s literaturou či navázání na teoretickou (ale ani prakticky či pedagogicky orientovanou) literaturu. Možná by práci bylo prospělo více zdůraznit její potenciální praktický přínos nebo se rovnou zaměřit na možnosti praktického využití získaných poznatků na daných školách (tj. návrh doporučení).

Práce používá odbornou literaturu, ale s velkou převahou domácí literatury; přitom rešerše v zahraniční literatuře by mohla přinést zajímavé konceptualizace vztahu mezi typem/zaměřením školy a typem ekologických postojů (vědomostí, chování). Studentka na zdroje systematicky odkazuje. Text diplomové práce je přehledně strukturovaný, gramaticky správný a je napsán ve vhodném, odborném stylu. Práce je bohatě proložena pečlivě zpracovanými grafy a tabulkami. Celkově je práce zpracována velmi pečlivě a téměř bez chyb.

Celkově studentka v této práci prokázala velmi dobrou odbornou orientaci v tématu klimatické změny a v oblasti role vzdělávání při boji s klimatickou změnou. Vhodně využila kvantitativní výzkumnou strategii a získala a přehledně zpracovala kvantitativní data, která by mohla být přínosnou zpětnou vazbou například pro učitele na daných školách nebo pro NNO v daném regionu. I přes nedostatky zejména v analýze byly splněny požadavky na diplomovou práci. Diplomovou práci **doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení 8 bodů (dobře)**.

Otázka pro diskusi před komisí:

1. Uměla byste vysvětlit, v čem spočívá hypoteticko-deduktivní přístup, o kterém píšete v metodologii (s. 60)? V jakém smyslu jste jej použila při vašem výzkumu?
2. Proč v hypotézách předpokládáte větší podíl klimaskeptiků na ekonomické škole, z čeho přitom vycházíte?
3. Jaká doporučení by bylo možno formulovat na základě vašeho výzkumu pro tvorbu osnov na středních školách, případně pro vylepšení výuky na vámi zkoumaných školách?